

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Petra Křížková

Machiavellismus a víra v lidství v armádě ČR

(FHS UK, 2015)

Záměr práce:

Práce si klade za cíl zkoumat míru machiavellismu a víry v lidství u skupiny vojáků z povolání a zdravotních sestřiček, porovnat naměřené hodnoty v rámci obou zkoumaných skupin a určit, jak a nakolik ty které faktory ovlivňují míru machiavellismu a víry v lidství.

V práci se nejdříve vyloží základní pojmy výzkumu (machiavellismus, víra v lidství), dále se popíše metoda sběru dat a poté se podrobně vyhodnocují výsledky výzkumu, které se v závěru navzájem srovnají a interpretují.

Komentář:

Práce je napsaná kultivovaným způsobem, je přehledně členěná a splňuje všechny formální požadavky odborného textu.

Autorka prokázala schopnost aplikovat určitou výzkumnou metodu na konkrétní zkoumanou skupinu, zpracovat získaná data a vyhodnotit je. V tomto ohledu předložená práce naplnila jistě své záměry a z pedagogického hlediska prokázala autorčinu odbornou kompetenci odpovídající bakalářskému stupni.

Na druhou stranu mám k práci několik výhrad. Ty se týkají nekritičnosti v přebírání základních pojmů a zjednodušování či naivity při výchozích charakteristikách zkoumaných skupin. A nakonec mám výhradu k tomu, že i přes jasně formulované cíle výzkumu není zjevný nějaký širší smysl provedeného výzkumu, resp. jeho zasazení do obecnějších souvislostí, např. otázek etiky.

Podrobněji:

1/ První výhrada se týká ústředního pojmu machiavellismus, který autorka připisuje N. Machiavellimu a charakterizuje ho v duchu „ochota chovat se nemorálně za účelem osobního prospěchu“. Předně je potřeba říci, že Machiavelli sám není autorem toho, čemu se říká machiavellismus, to je dílem až následných interpretů. Zadruhé nikde se v Machiavelliho textech neseťkáme s vyzdvihováním nemorálního chování za účelem osobního prospěchu. Naopak Machiavelli je poplatný antickým autorům, kteří vyzdvihují prospěch celku (a to platí i pro frázi „účel světí prostředky“, kdy účelem je moc a stabilita obce). V tomto duchu Machiavelli koncipuje své politické úvahy, které v různých perspektivách sledují, jak prospěch a moc celku naplňovat (ve *Vladaři* s ohledem na monarchii, resp. despotii, v *Rozpravách o prvních deseti knihách Tita Livie* s ohledem na republikánské zřízení). Zkreslené odkazování na

Machiavelliho, resp. nesmyslné užívání pojmu machiavellismus autorka práce převzala odjinud, nicméně k samozřejmé kompetenci intelektuála by mělo patřit kritické přejímání a přehodnocování pojmů, s nimiž se pracuje. Vzniká totiž otázka, proč užívat termín „machiavellismus“, když s Machiavellim nemá nic společného, a proč fenomén, který tímto termínem označujeme, nepojmenovat výstižněji slovy, které již máme ve své jazykové výbavě.

2/ Podobný problém vidím i u druhého zkoumaného pojmu „víra v lidství“, kde autorka přebírá charakteristiku: „víra v lidství se projevuje tím, když někdo předpokládá, že ostatní lidé jsou v podstatě slušní, čestní, dobromyslní a spolehliví“. Je otázkou, zda je to skutečně jen takto jednoduché. Zda např. tento „předpoklad“ není založen na ještě původnějším a přitom nereflektovaném předpokladu, že „mírou“ té očekávané slušnosti a dobroty jsem vlastně „já“. Otázka se nám pak štěpí do dvou částí: 1) zda to pozitivně očekávané je skutečně pozitivní (kde je objektivní míra té dobrosti a slušnosti, kterou „já“ očekávám od druhých); 2) co s tím fenoménem předpokládání, projektující „sebe“ do „druhých“?

3/ Pokud přeformulujeme pojem machiavellismus do běžné češtiny, tak jde o prospěchářství. Obdobně míra lidství znamená, že očekávám vstřícnost od druhého člověka. Práce pak předkládá výzkum míry individuálního prospěchářství a očekávání vstřícnosti ve vztahu k povolání a dalším aspektům. Výsledkem je konstatování faktu, že zde jisté vazby mezi zkoumanou mírou a povoláním, resp. dalšími aspekty jsou. Autorka pak navrhuje další, širší výzkum těchto souvislostí a dokonce vidí možnost využití těchto výzkumných metod např. při rozhodování o přijetí uchazečů na určitá povolání.

Chybí mi však nějaká hlubší etická rozvaha nad zkoumanými souvislostmi, resp. zasazení těchto souvislostí do nějakého širšího teoretického kontextu. Např. když se nám ukazuje rozdíl v povahové výbavě člověka ve vztahu k povolání, jak se tento fakt má k požadavku rovnosti příležitostí apod. Zda je člověk předurčován svou povahou pro určitá povolání, či naopak zda povolání zpětně formuje povahu člověka atd. A není to nakonec ještě komplikovanější?

Namísto toho se navrhuje praktická aplikace, která ovšem představuje další z nespočetných variací platonismu v popperovském smyslu.

Celkové hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě, navrhuji hodnocení velmi dobré.

V Praze 22. ledna 2015

Mgr. Jaroslav Novotný, Ph.D.